

ВИЗНАЧЕННЯ СУТНОСТІ ПОНЯТТЯ «ВМІННЯ УЧНЯ ГРАТИ В БАСКЕТБОЛ»

Г.З. Максимів

Тернопільський національний педагогічний університет імені В. Гнатюка

Актуальність. Вивчення фізичних вправ на уроках і в позаурочний час передбачає послідовне формування умінь та навичок виконувати окремі рухові дії. Уміння виконувати окрему рухову дію, наприклад кидок з подвійного кроку у баскетболі називають уміння нижчого порядку, а уміння грати в баскетбол – уміння вищого порядку [3].

Вчителі фізичної культури, тренери, учні вживають поняття «уміння грати в баскетбол», проте по різному розуміють його сутність та дають йому характеристику. Одні вчителі вважають, що коли учень володіє прийомами (якими? різні можуть називати різні прийоми!), то він вміє грати в баскетбол, інші доводять, що учнів які швидко переміщуються на майданчику, знають правила гри, проте недосконало володіють (або володіють декількома) прийомами гри можна характеризувати такими, які грають в баскетбол. Отже виникає суперечність, неоднозначність та невизначеність поняття «уміння учня грати в баскетбол», яка призводить до того, що вчителі не мають однозначної думки для його обґрунтування; не завжди знають, що саме необхідно вивчати та як оцінювати уміння учня грати в баскетбол. Неоднозначне тлумачення вчителями є причиною до нерозуміння його учнями.

Враховуючи викладене, ми поставили собі за **мету:** визначити сутність поняття «уміння учня грати в баскетбол».

Завдання:

1. Охарактеризувати поняття «уміння грати в баскетбол».

2. Визначити мінімальну сукупність техніко-тактичних прийомів, якими повинен володіти учень для гри в баскетбол.

Методи дослідження: теоретичний аналіз та узагальнення літературних джерел; методи опитування: бесіди, інтерв'ю із вчителями фізичної культури.

Результати дослідження. Опанування основ гри в баскетбол здійснюється у процесі засвоєння спеціальних знань, умінь та навичок, що забезпечують інтегральне вирішення завдань фізичної, теоретичної, техніко-тактичної та ігрової підготовки. Учні повинні вивчити правила гри, засвоїти техніку і тактику дій, мати належний рівень фізичних якостей, що забезпечує їм можливість грати в баскетбол. Тому навчання гри в

баскетбол є складним педагогічним процесом, головне завдання якого — оволодіння руховими навичками і спеціальними знаннями та вміння застосовувати їх в ігровій діяльності.

Володіти прийомами гри в баскетбол ще не означає вміти грати в баскетбол, адже щоб грати в баскетбол необхідно мати належний рівень теоретичної, тактичної, ігрової та фізичної підготовки. Грати в баскетбол не можна окремо, індивідуально. Необхідно, щоб усі члени команди мали належний рівень фізичної та технічної підготовки, володіли навичками групової та командної взаємодії. Крім того, готовність однієї команди не дає можливості грати в баскетбол, для цього потрібна команда суперника. Це вимагає від вчителя забезпечити відповідну підготовку всіх учнів (членів команд) до гри в баскетбол.

Л.Ю. Поплавський зазначає, «..кожний гравець має бути підготовлений так, щоб повністю оволодіти технікою і тактикою гри та вміти проявити їх, по можливості, на найвищому рівні. Це вимагає оволодіння спортсменом досить складним комплексом знань, умінь та навичок, що характеризується як «уміння грати» [2, с. 88]. Проте характеризувати уміння грати в баскетбол школяра загальноосвітньої школи за вищенаведеним тлумаченням не адекватно, оскільки за період навчання в школі діти не можуть оволодіти усім арсеналом техніко-тактичних прийомів (через брак часу, не підготовленість) тим паче для цього немає нагальної потреби.

На основі викладеного ми сформуваємо визначення, яке характеризує уміння учня грати в баскетбол. **Уміння учня грати в баскетбол** передбачає знання школярем правил гри та володіння необхідним мінімумом техніко-тактичних прийомів, що дозволяють індивідуально та з допомогою партнерів, з протидією та без протидії атакувати кошик суперника за найкоротший проміжок часу й з найменшими витратами сил, та не дати команді суперника закинути м'яч (рис. 1).

Коли учень сам здатен атакувати кошик суперника (без протидії та з активним його захистом) це ще не означає, що він вміє грати в баскетбол, адже баскетбол — командна гра і вимагає взаємодії з товаришами. Також навпаки, коли школяр бере участь у атаквальних діях команди, він також повинен вміти індивідуально

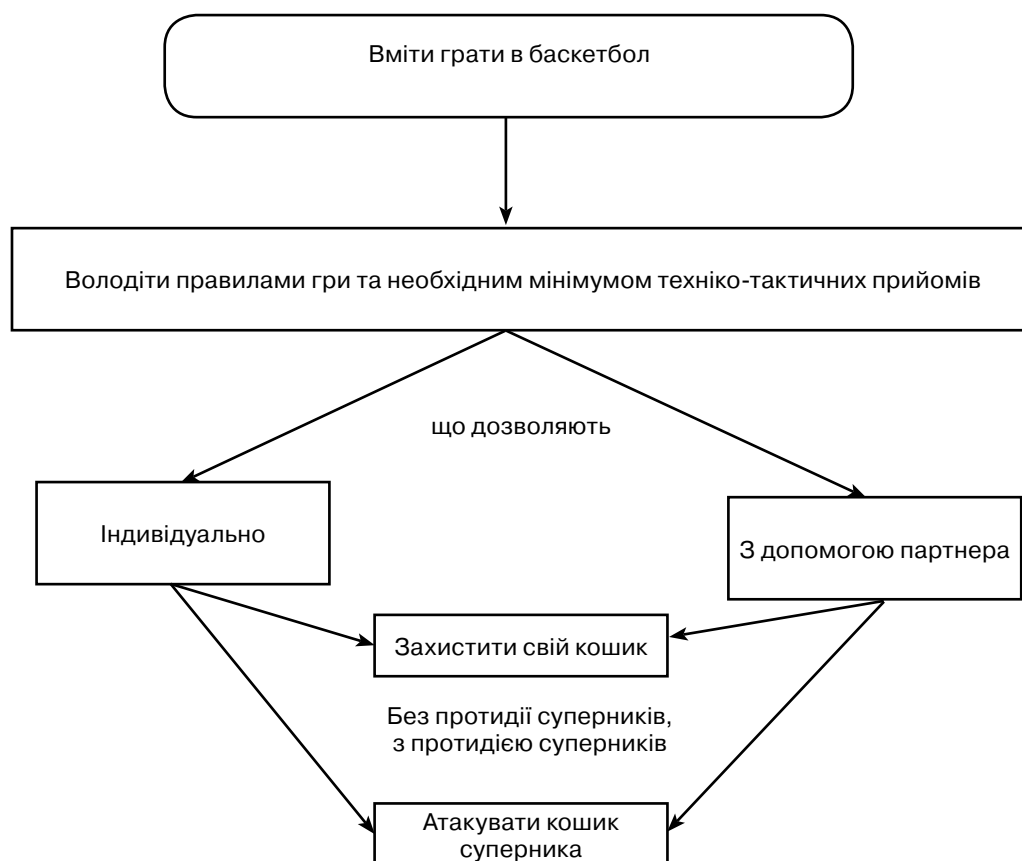

Рис. 1. Вміння учня грати в баскетбол

атакувати кошик суперника (як з протидією так і без протидії суперника), оскільки часто може потрапити у вигідну ситуацію для індивідуальних атаквальних дій. Крім того необхідно вміти захищати свій щит як самостійно так і у взаємодії з партнерами.

Далі для повного розуміння сутності поняття «уміння учня грати в баскетбол» необхідно визначитися з тим мінімумом прийомів, якими повинен володіти школяр, щоб навчитись грати в баскетбол.

Оскільки головне завдання гри в баскетбол це закинути м'яч в кошик суперника, то для його реалізації учень повинен володіти кидком. Є різноманітні способи кидків. У школі найчастіше діти використовують кидок двома руками від грудей і однією рукою від плеча, тому необхідно навчати саме цих двох способів кидка.

Для того щоб виконати кидок необхідно переміститись з м'ячем із своєї половини майданчика до щита суперника, що можна зробити за допомогою ведення. Отже, школярів необхідно навчати різновидів ведення (низьке, середнє і ви-

соке ведення), а оскільки цьому буде протидіяти суперник, то необхідно навчити і способам його обведення.

У разі щільної опіки гравця йому не вдасться використати ведення, тому перевести м'яч на іншу половину майданчика, чи спрямувати партнера для подальших дій можна за допомогою передач. Для виконання швидких, точних передач на коротку і середню відстань використовують спосіб двома руками від грудей. Щоб передати м'яч на далеку відстань необхідно вміти виконувати передачі однією рукою від плеча. Однак використовувати передачі необхідно лише тоді, коли учні вже засвоїли ловіння м'яча двома руками. Отже крім кидка дитина повинна володіти ще й веденням, ловінням м'яча двома руками і передачами двома руками від грудей та однією від плеча.

Використовуючи ведення у двосторонній грі гравець повинен вміти зупинятися для виконання подальших дій. Зупинка важлива також під час ловіння м'яча в русі та при переміщеннях без м'яча. Зупинившись з м'ячем школяр для ухи-

ляння від суперника чи для продовження подальших дій повинен також вміти виконувати повороти.

Часто у грі учневі доводиться виконувати кидок в русі (після ведення, після ловіння), тому кожного школяра необхідно навчити виконувати кидок з подвійного кроку.

Щоб не дати закинути м'яч команді суперника учні повинні знати хоча б одну систему захисту. Найпростішою для опанування є персональна система захисту, де кожен гравець опікує одного гравця команди суперника.

Отже, щоб грати в баскетбол учень повинен володіти зупинками, поворотами, ловінням м'яча двома руками, передачами (двома руками від грудей та однією рукою від плеча), веденням, кидками (двома руками від грудей, однією рукою від плеча та з подвійного кроку), персональним захистом, а також знати правила гри та місце використання прийомів у двосторонній грі.

Для оцінювання уміння школярів грати в баскетбол нами сформовані протоколи спостережень за діями учня під час двосторонньої гри, у відповідності з яким оцінка ефективності ігрової діяльності визначається за загальною кількістю балів набраних учнем під час гри [1].

Висновок.

1. Школяр, який володіє правилами гри та необхідними техніко-тактичними прийомами,

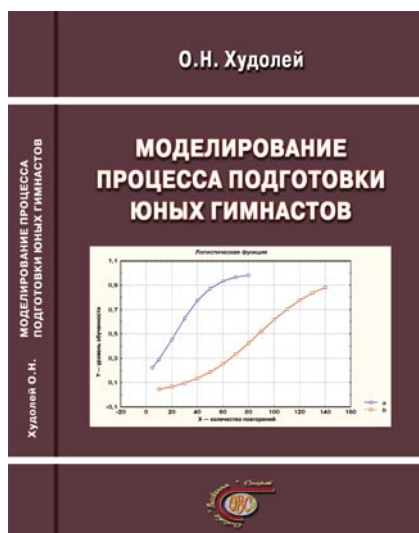
що дозволяють індивідуально та з допомогою партнерів, з протидією та без протидії суперників, атакувати кошик суперника та захистити свій кошик — вміє грати в баскетбол.

2. Мінімумом техніко-тактичних прийомів гри в баскетбол у загальноосвітній школі є: зупинки двома кроками, повороти, ловіння м'яча двома руками, передачі (двома руками від грудей та однією рукою від плеча), ведення, кидки (двома руками від грудей, однією рукою від плеча та з подвійного кроку), персональний захист.

Перспективи розвитку. В подальших дослідженнях передбачаємо розробити мікротехнології навчання визначеного мінімуму техніко-тактичних прийомів гри в баскетбол, сукупність і визначена послідовність яких формуватиме цілісну макротехнологію навчання гри в баскетбол у загальноосвітній школі.

Література

1. Максимів Г. Оцінювання уміння учнів грати в баскетбол та умови його успішної реалізації // Спортивний вісник Придніпров'я. — Дніпропетровськ: Науково-теоретичний журнал. — № 2. — 2005. — С. 58—62.
2. Поплавський Л.Ю. Баскетбол. (Підручник для студентів та викладачів ВНЗФВіС та ф-ів фіз. вих., фахівців у галузі спорту). — Київ: Олімпійська література, 2004. — 448 с.
3. Шиян Б.М. Теорія і методика фізичного виховання школярів. Частина 1. — Тернопіль: Навчальна книга — Богдан, 2001. — 272 с.

Х98 Худолей О.Н. Моделирование процесса подготовки юных гимнастов: Монография. — Харьков: «ОБС», 2005. — 336 с. ISBN 966-7858-40-5.

В монографии рассматриваются вопросы моделирования подготовки юных гимнастов. Анализ моделей, представленных в работе, дал возможность получить новую информацию о динамике двигательной и функциональной подготовленности юных гимнастов, о продолжительности применения тренировочных нагрузок различной величины, средств преимущественной направленности, их размещения в учебно-тренировочном процессе юных гимнастов, а также сформулировать ряд принципиальных установок к программированию учебно-тренировочного процесса.

Книга предназначена для научных работников, преподавателей и тренеров.